

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ-2025

УДК 378.091.12:005.336.5-057.875
ББК 74.489.4
А 43

Затверджено вченою радою гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії від 29 січня 2025 року, протокол № 6.

Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді :
збірник наукових праць студентів / упорядники Л. Циганюк, Л. Качуринець.
Хмельницький : ХГПА, 2025. Вип. IV. 498 с.

Рецензенти:

Бучківська Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, Спілки дизайнерів, Всеукраїнської спілки автентики;

Онищук М. І. – директор Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, заслужена артистка України, член Всеукраїнської музичної спілки.

©Циганюк Л.І., 2025
©Качуринець Л.В., 2025

Козяр Лілія. Фортепіанний ансамбль як важливий етап музичного становлення юного піаніста.....	370
Колодій Ірина, Водяна Валентина. Розспівки як засіб формування вокально-хорових навичок учнів молодших класів.....	374
Корець Богдан. Особливості професійних компетентностей педагога-тренера в роботі колективу спортивно-бального танцю.....	379
Костич Анастасія. Роль мультимедійних технологій у творчому розвитку учнів ЗЗСО.....	383
Крантова Інна. Характеристика методів практичного навчання мистецтву образотворення у НУШ.....	391
Кудлюк Аня. Виховний потенціал музичної класики.....	396
Ліпінська Анастасія. Переваги та ризики використання електронних підручників на уроках образотворчого мистецтва у НУШ.....	401
Марковська Уляна. Теоретико-практичні аспекти опанування народним мистецтвом у 1–4 класах.....	406
Мицюк Софія. Методика формування у молодших школярів інтересу до народного танцю.....	412
Онищук Марія. Творчість Богдани Фільц для дітей шкільного віку.....	424
Племяник Віталій. Діяльнісний підхід у навчанні як ресурс якісної підготовки майбутніх учителів історії та громадянської освіти.....	429
Портнов Сергій. Значення українського народно-академічного інструментального виконавства у формуванні культурного середовища сучасної молоді.....	434
Посулько Юлія. Інноваційні підходи до використання наочності на уроках образотворчого мистецтва.....	439
Ростецький Борис Роман, Водяна Валентина. Інтеграція хорового співу в міждисциплінарне навчання середньої школи.....	444
Сарвілова Софія. Інноваційний підхід до розвитку творчих здібностей учнів старших класів засобами музично-театральної діяльності.....	449

ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПІДРУЧНИКІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА У НУШ

Анастасія Ліпінська,

студентка III курсу спеціальності 014 Середня освіта

(Образотворче мистецтво) факультету мистецтв

Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

науковий керівник:

доцент кафедри образотворчого мистецтва,

дизайну та методики їх навчання

Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Ірина Пацалюк

У статті розглянуто питання впровадження і використання електронних ресурсів, а саме електронних підручників, наведено переваги та ризики їхнього використання на уроках образотворчого мистецтва у НУШ. Описано основні переваги, такі як, наявність інтерактивних елементів, індивідуалізація навчального процесу, доступ до великої кількості інформації, можливість самоперевірки; описано і ризики. У висновку наголошується на збалансованому використанні електронного підручника.

Ключові слова: *сучасна освіта, НУШ, інтерактивні технології навчання, електронний підручник.*

Сучасна освіта нашої держави переживає складний період: відбувається модернізація, перехід від старої, усталеної форми навчання, до нової, більш інтерактивної форми, орієнтованої на дитину, її цінності та інтереси. Ключове завдання шкільної освіти – розвиток особистості учня, його найсильніших якостей, а також набуття компетентностей, здатності учня успішно провадити подальшу навчальну діяльність, утверджуватись у житті.

Стрімкий науково-технічний прогрес зумовлює значні зміни у будь-якій сфері людської діяльності, у тому числі і в освіті. Сьогодні відбувається процес модернізації навчально-матеріальних баз навчальних закладів, заняття наповнюються різноманітними освітніми платформами, застосунками, засобами, які відповідають потребам сучасної школи та залучають учнів до активного й цікавого навчання. Технології індивідуалізують освітній процес, тим самим створюють умови для успішного навчання кожного учня, враховуючи його особливості; розвивають важливі навички 21 століття, такі як креативність, критичне мислення, медіа грамотність, гнучкість у вирішенні проблем тощо.

Згідно з концепцією НУШ застосування ІКТ в освітньому процесі та управлінні закладами освіти має стати інструментом забезпечення успіху нової української школи. «Запровадження ІКТ в освітній галузі має перейти від одноразових проєктів у системний процес, який охоплює всі види діяльності. ІКТ суттєво розширяють можливості педагога, оптимізують управлінські процеси, таким чином формуючи в учня важливі для нашого сторіччя технологічні компетентності» (Міністерство освіти і науки України, 2016: 29).

Образотворче мистецтво – простір для застосування різноманітних інтерактивних, творчих платформ, програм та ресурсів, воно сприяє розвитку інтелектуальних і творчих здібностей школярів, забезпечує інтенсифікацію навчального процесу. «Методикою проведення уроків образотворчого мистецтва передбачено гармонійне поєднання у структурі уроку різноманітних видів діяльності та видів мистецтва (література, музика, театр тощо). Мультимедійні засоби навчання відкривають нові технологічні можливості для педагогіки образотворчого мистецтва, унікальні можливості поліхудожнього виховання школярів, мають переваги порівняно з традиційним навчанням, допомагають поєднувати візуальні, музичні, театральні й інші види мистецтва» (Бабенюк, 2022: 62).

«Інтерактивні технології навчання сприяють ефективному розвитку в кожної особи системи загальнолюдських цінностей та загальноприйнятих норм поведінки; усвідомленню особистої відповідальності та вмінню об'єднуватися з

іншими членами суспільства задля розв'язання спільної проблеми; формуванню навичок спілкування та співпраці з іншими членами групи (суспільства), взаєморозуміння та взаємоповаги до кожного індивідуума; формуванню вміння робити вільний та незалежний вибір, що ґрунтується на власних судженнях та аналізі дійсності, розумінні норм і правил поведінки в суспільстві та поваги до них, знанні законів, основних прав людини; особистій відповідальності та громадянському обов'язкові. Учні займають активну позицію, зростає інтерес в отриманні знань. Значно підвищується особистісна роль вчителя – він виступає як лідер, організатор» (Балицька, 2020).

Сьогодні існує величезна кількість різних засобів для впровадження та реалізації інтерактивних технологій. Наприклад, інтерактивні впрви: мозковий штурм, акваріум, коло ідей, використання засобів мультимедіа, ігри, електронний підручник тощо.

Тлумачення слова «електронний підручник» багатопланове. Так, Павло Полянський, голова правління Центру освітнього моніторингу, экс-заступник міністра освіти та науки про аспекти впровадження електронних підручників в українських школах констатує: «Електронний підручник – це освітній продукт, який відрізняється від традиційного підручника на друкованій основі лише тим, що переглянути його можна лише за допомогою комп'ютера чи електронної книги; відповідає вимогам Державного стандарту загальної середньої освіти і навчальним програмам» (Полянський, 2011).

В. Бучма наголошує – «Електронні підручники – інтерактивні засоби, які містять значну кількість графічних ресурсів (рисунок, зображення, схеми тощо), гіперпосилання, аудіо і відео медіа, а також різноманітні завдання, які дозволяють видозмінити, покращити навчальний процес» (Бучма, 2024: 45). Автор констатує, що «Важливою характеристикою електронного підручника є інтерактивність, тобто, можливість виконувати завдання і отримувати зворотний зв'язок у режимі реального часу. Крім того, інтерактивна взаємодія з контентом забезпечує учням можливість самоперевірки отриманих знань» (Бучма, 2024: 46).

Слід зауважити, що використання будь-яких інтерактивних технологій, в тому числі електронного підручника повинно бути доцільним, обґрунтованим, в оптимальній кількості, щоб не перевантажити урок та не розсіяти увагу, активність суб'єктів навчального процесу. Серед основних переваг використання електронного підручника на уроках образотворчого мистецтва у НУШ виділяємо:

1. Наявність величезної кількості інтерактивних елементів – зображення, анімації, відео тощо. Це дозволяє краще зрозуміти навчальний матеріал. «Інтерактивність та мультимедійність, окрім різноманітної текстової, графічної, аудіо та відеоінформації, анімації, означають, що учні можуть взаємодіяти з об'єктами, втручатися в певні процеси, моделювати, використовувати засоби віртуальної реальності, обмінюватися думками з учителем та між собою» (Степанова-Камиш, 2021).

2. Доступ до великої кількості навчальної інформації із наочно-ілюстративними поясненнями. Це означає, що учні матимуть доступ до навчального матеріалу з різних джерел.

3. Індивідуалізація навчального процесу. Таким чином, учні можуть самостійно підбирати темп уроку, повторити пройдений матеріал тощо.

4. «Можливість ефективної самоперевірки (наприклад, через вбудовані опитувальники з автоматичною перевіркою та поясненням відповідей)» (Степанова-Камиш, 2021).

Слід звернути увагу і на ризики, які можуть виникнути під час використання електронних підручників:

1. Залежність від технічних ресурсів – у зв'язку з цим навчальний процес може перерватися, через відсутність Інтернету або несправність технічних засобів.

2. Ризик зниження комунікації між учителем та учнями.

3. Перевантаження інформацією та зниження концентрації учня під час навчання. Перенасичення інформацією може мати негативні наслідки, такі як

виснаження, втрата впевненості у знаннях, розбіжності у правильності необхідного навчального матеріалу тощо.

Отже, використання електронного підручника на уроках образотворчого мистецтва є оптимальним рішенням, яке реалізовує принцип наочності, міцності знань, тим самим дає можливість краще сприйняти, осмислити навчальний матеріал; підлаштуватися під потреби кожного учня; розвинути учнівське образне мислення, творчість, самостійність; побудувати урок, який викличе інтерес у дітей. Водночас, важливо враховувати ризики, які можуть виникати та пов'язані із різними чинниками. Усунення ризиків потребує розробки ефективних кроків для їх подолання. У процесі навчання школярів образотворчості доцільно також прогнозувати варіанти збалансованого поєднання електронного підручника із традиційним підходом до навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балицька С. (2020). Методичні рекомендації «Інтерактивні методи навчання на уроках образотворчого мистецтва». *Освітній проект «На Урок» для вчителів*. Вилучено із <https://salo.li/a325a2c>.

2. Бучма В. (2024) Електронний підручник як засіб підвищення ефективності дистанційного навчання в умовах війни. *Електронна бібліотека НАПН України*. Вилучено із <https://salo.li/1ef502A>.

3. Бабенюк, О. (2022). Використання комп'ютерних технологій на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. Вилучено із <https://salo.li/a0A1622>.

4. Нова Українська Школа. (2016) Концептуальні засади реформування середньої школи. Міністерство Освіти і Науки України. Вилучено із <https://salo.li/6811511>.

5. Полянський, П. (2011). Про переваги і вразливі місця електронних підручників. *Освіта. UA*. Вилучено із <https://osvita.ua/school/method/16840/>.

6. Степанова-Камиш, А. Яким має бути повноцінний електронний підручник і чому pdf-версії недостатньо. *Нова українська школа // Веб-ресурс НУШ*. (2021) Вилучено із <https://salo.li/067995e>.